

ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ФАКУЛЬТЕТ № 1

КАФЕДРА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЮРИДИЧНА ЛОГІКА

Галузь знань 08 Право
Спеціальність 081 Право
Освітній рівень перший бакалаврський
Освітньо-професійна програма Право
Шифр за ОПП ОК 5

Мова навчання українська

Кропивницький – 2024

Розробник:

АКСЬОНОВА Віра, професор кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін факультету № 1,
доктор філософських наук, професор

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри соціально-гуманітарних дисциплін факультету № 1
Протокол № 13 від «04» червня 2024 року

Завідувач кафедри

Анжела ГЕЛЬБАК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
«Право»
«04» червня 2024 року

Гарант ОПП

Ольга БОНДАРЕНКО

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача

1. ВСТУП

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Статус навчальної дисципліни:	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання:	українська	
Рік підготовки:	1-й	
Семестр:	2-й	
Кількість кредитів ЄКТС / годин:	3 / 90	
Модулів:	1	
Змістових модулів:	1	
Лекції:	14 годин	8 годин
Семінарські:	-	-
Практичні:	16 годин	8 годин
Самостійна робота:	60 годин	74 годин
Індивідуальні завдання (курсова робота):	не передбачено	
Підсумковий семестровий контроль:	залік	
Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:	1:3	1:5

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: підготовка висококваліфікованих фахівців та фахівчинь у галузі права для реалізації завдань Національної поліції України в сфері забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності тощо; розвиток логічного, критично-орієнтованого мислення як елементу професійної, а саме правової культури фахівця.

Завдання: оволодіти категоріально-понятійним апаратом науки логіки; засвоїти значення та межі застосування формально-логічного методу як основи юридико-догматичного; розвинути здатність аналізувати юридичну термінологію, коректно встановлювати зміст правових визначень, логічні підстави правової кваліфікації; логічно грамотно складати офіційні документи, будувати свої міркування і знаходити помилки в міркуваннях

опонентів; конструювати коректну аргументацію взагалі та в правовій суперечці чи при прийнятті правового рішення; розпізнавати прийоми маніпулювання з боку співрозмовника і протистояти їм; володіти культурою дискусії, розрізненням коректних та некоректних її прийомів; застосовувати логічні методи у процесі розслідування злочинів; будувати слідчі версії з використанням методів логіки; визначати логічні наслідки в разі зміни чинності нормативних приписів, правил, умов контракту або фактів справи тощо, що особливо важливо в умовах швидкого оновлення правових підстав; застосовувати методи логіки для дослідження наукових проблем у праві.

1.3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна є вихідною. Компетентності, сформовані під час її вивчення, в подальшому будуть використовуватися під час опанування таких навчальних дисциплін: «Соціологія», «Філософія права», «Конституційне право», «Цивільне право», «Кримінальне право».

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

	ІРН 1	ІРН 6	ІРН 19	ІРН 20
знати об'єкт, предмет та специфіку юридичної логіки як складника професійної культури правника, застосовувати прийоми абстрагування для виділення суттєвих ознак правових явищ у процесі наукового та практичного аналізу	+	+	+	
знати логічну структуру юридичних понять, правила їх визначення (дефініції) та класифікації, чітко формулювати правові дефініції та уникати логічних помилок при оперуванні юридичною термінологією	+	+	+	
знати класифікацію суджень та умови їх істинності в контексті нормативно-правових актів, інтерпретувати зміст правових норм через аналіз структури логічних суджень, що лежать в їх основі	+	+	+	+
знати основні закони формальної логіки (тотожності, несуперечності, виключеного третього, достатньої підстави) та їх зв'язок із принципом законності, виявляти логічні суперечності в текстах юридичних документів та свідченнях учасників правовідносин	+	+	+	+
вміти, використовуючи правила побудови дедуктивних, індуктивних та традуктивних умовиводів у правозастосовній діяльності, застосовувати формалізовані схеми логічного виводу для кваліфікації	+	+	+	+

кримінальних правопорушень та прийняття процесуальних рішень				
вміти критично оцінювати доводи опонентів та вибудовувати несуперечливу, логічно обґрунтовану власну правову позицію	+	+	+	+
вміти синтезувати розрізнену фактичну інформацію у цілісну систему слідчих версій та перевіряти їх на відповідність об'єктивним даним	+	+	+	+

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лекції	семінарські	практичні	самостійна робота		лекції	семінарські	практичні	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Проблемний простір юридичної логіки										
Тема 1. Предмет юридичної логіки та її практичне значення	13	2	-	2	9	13	1	-	1	11
Тема 2. Поняття як форма мислення	13	2	-	2	9	13	1	-	1	11
Тема 3. Судження та його роль в юриспруденції	13	2	-	2	9	13	1	-	1	11
Тема 4. Закони логіки висловлювань. Співвідношення логічних та юридичних законів	13	2	-	2	9	13	1	-	1	11
Тема 5. Умовивід як	15	2	-	4	9	12	1	-	1	10

форма мислення. Система натурального виводу логіки висловлювань та її застосування у практиці розслідування кримінальних правопорушень										
Тема 6. Логічні основи теорії аргументації	12	2	-	2	8	12	1	-	1	10
Тема 7. Логіка побудови та перевірки версій	11	2	-	2	7	14	2	-	2	10
Усього годин	90	14		16	60	90	8		8	74
<i>Підсумковий контроль</i>	залік									

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. ПРОБЛЕМНИЙ ПРОСТІР ЮРИДИЧНОЇ ЛОГІКИ.

Тема 1. Предмет юридичної логіки та її практичне значення.

Міркування як предмет вивчення логіки. Особливості юридичного мислення. Чуттєве пізнання і абстрактне мислення. Специфіка абстрактного мислення; його теоретична і практична значимість. Властивості юридичного мислення: нормативність, системність. Ціннісно-оцінковий характер правового мислення, його зв'язок з прагненням до встановлення істини у справі. Основні етапи правового мислення: від формулювання юридичних проблем до їх вирішення. Поняття про засоби юридичного мислення. Логіка як наука. Схеми, форми професійних міркувань як предмет логіки. Виявлення методів досягнення істини шляхом міркувань як мета логіки. Співвідношення логіки з іншими науками про мислення. Єдність та багатоманітність логічних теорій. Логічна коректність мислення як відповідність предмету думки. Формалізація як метод дослідження структури міркування: його суть, можливості та межі застосування. Формалізація юридичного мислення. Логічна універсальність та гендерно-психологічна специфіка мислення. Поняття формалізації. Умови ефективності використання методу формалізації. Основні принципи побудови

формалізованих міркувань. Логіко-формальний характер мислення юриста. Формальна логіка як засіб юридичного мислення. Принципи юридичного мислення. Логіка і мова. Логіка і юридична мова. Мова як засіб вираження інформації. Порівняльна характеристика природної та формалізованої мов. Загальна характеристика логічної структури юридичної мови. Складові частини мови правових приписів.

Тема 2. Поняття як форма мислення.

Поняття як форма мислення. Особливості відображення світу у поняттях. Мислення як оперування поняттями. Місце понять у структурі процесу мислення. Способи мовного вираження понять. Основні логічні прийоми формування понять: аналіз, синтез, порівняння, абстрагування, узагальнення. Загальна характеристика поняттєвого апарату юриспруденції як базису правової науки та практики. Зміст і обсяг поняття. Класи, підкласи, елементи класу. Відношення належності елемента до класу та включення класу до класу. Кваліфікація кримінального правопорушення як встановлення належності елемента до класу. Логічні механізми ідентифікації в юридичній галузі. Закон оберненого відношення між обсягом та змістом поняття. Узагальнення та обмеження понять. Види понять. Відношення між поняттями. Порівнянні та непорівнянні поняття. Сумісність і несумісність порівнянних понять. Типи сумісності: рівнозначність (тотожність), перетин (перехрещення), підпорядкування. Типи несумісності: співпорядкування (співпідпорядкування), протилежність, суперечність. Колові схеми Леонарда Ейлера як засіб вираження відношень між поняттями. Співвіднесення юридичних понять і проблема «конкуренції норм права». Дефініція (визначення) поняття. Номінальні та реальні дефініції. Явні та неявні дефініції. Дефініція через найближчий рід та видову ознаку. Правила явної дефініції. Помилки, можливі у дефініції. Неявні дефініції: контекстуальні, індуктивні, через аксіоми. Логічна правильність дефініцій юридичних понять як умова ефективності правозастосовчої практики. Легальні дефініції. Синтетичні та аналітичні дефініції. Значення логіки дефініцій для юридичної теорії та практики. Поділ (класифікація) понять. Види поділу: за видовією ознакою, дихотомічний поділ. Правила та можливі помилки поділу. Роль логіки класифікацій у праві.

Тема 3. Судження та його роль в юриспруденції. Загальна характеристика судження. Судження як форма мислення. Істиннісні значення судження. Судження та речення. Норма права як судження. Логічні особливості нормативних суджень. Логічна структура юридичної норми. Співвідношення цінності та істинності правової норми. Основні форми представлення юридичної норми. Структура елементарного висловлювання. Терміни висловлювання (суб'єкт і предикат). Стверджувальні (позитивні) і заперечні (негативні) зв'язки. Квантифікація висловлювань. Прості судження та їх види. Підстава поділу суджень на прості та складні. Класифікація простих суджень за якістю та кількістю. Поняття «матеріальної порівнянності» суджень. «Логічний квадрат» та правила співвіднесення матеріально порівнянних висловлювань. Основні різновиди логічного зв'язку

простих висловлювань у рамках складних суджень. Кон'юнкція як вимога одночасної істинності висловлювань. Диз'юнкція як заборона одночасної хибності суджень-складових. Сильний (строгий) та слабкий (нестрогий) різновиди диз'юнктивного зв'язку. Імплікація як вираження умовного зв'язку (зв'язку між достатньою та необхідною умовою). Еквіваленція (тотожність) як двосторонній (симетричний) умовний зв'язок. Принципи формалізації складних суджень. Методика алгоритмічного встановлення валентності складного судження за допомогою семантичних таблиць (таблиць істинності). Поділ суджень за модальністю. Логічна та фактична (онтологічна) модальності. Логічне тлумачення норми права та його значення для кваліфікації кримінальних правопорушень. Інші логічні проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень.

Тема 4. Закони логіки висловлювань. Співвідношення логічних та юридичних законів. Поняття закону в логіці та юриспруденції: спільне та специфічне. Закон як необхідний і загальний (для певної предметної області) зв'язок. Закони буття і закони мислення. Відображення у законах формальної логіки відносної стійкості, якісної незмінності явищ реального світу, їх еквівалентності між собою у певному плані. Співвідношення логічної та юридичної необхідності. Формально-логічний закон як тотожно-істинна формула. Принципи диференціації основних та неосновних (похідних) законів логіки. Основні формально-логічні закони. Пропозиційна логіка (логіка висловлювань): її предмет та принципи побудови. Закони, які визначають аксіоматичний базис логіки висловлювань. Закон тотожності. Принципи визначеності та послідовності мислення і їх вираження у законі тотожності. Умови дотримання закону тотожності та можливі помилки, пов'язані з їх порушенням. Вимога логічної визначеності та проблеми ідентифікації й групової належності у криміналістиці. Межі застосування закону тотожності. Парадокси й алогізми, зумовлені позапредметним дотриманням закону тотожності. Закон виключеного третього. Суть принципу несуперечності й особливості його реалізації в юридичній теорії та практиці. Відношення суперечності між висловлюваннями та його вираження у законі виключеного третього. Уточнення принципів визначеності та послідовності в законі виключеного третього. Закон виключеного третього та бівалентна семантика традиційної логіки: сфера застосування та причини обмеженості. Альтернативні логічні системи, що компенсують дефіцит бівалентної семантики. Закон несуперечності. Різновиди відношення несумісності та їх вираження у законі несуперечності. Проблема сумісності юридичних норм. Використання закону несуперечності при побудові логічних «детекторів брехні». Відображення законів виключеного третього та несуперечності у вимогах кримінального та кримінально-процесуального законодавства. Визначеність, послідовність та несуперечність правотворчої та правозастосовної діяльності як фактор правосуддя. Закон достатньої підстави. Принцип обґрунтованості та його вираження у законі достатньої підстави. Закон достатньої підстави та його формальна репрезентація в пропозиційній логіці. Доказовість як вимога законності: відображення цієї

вимоги в юридичних нормах. Дотримання законів логіки – необхідна умова ефективності професійної діяльності працівника правоохоронних органів.

Тема 5. Умовивід як форма мислення. Система натурального виводу логіки висловлювань та її застосування у практиці розслідування кримінальних правопорушень. Умовивід як форма мислення. Структура умовиводу. Поняття логічного виводу та логічного слідування. Демонстративні та недемонстративні умовиводи: принципи розрізнення та логічні характеристики. Демонстративність умовиводу як логічна підстава судового вироку. Дедукція та редукція. Повна і неповна індукція як види редуктивних умовиводів. Застосування дедуктивного та індуктивного методів у розслідуванні кримінальних правопорушень. Аналогія як комбінований (індуктивно-дедуктивний) вивід. Строга і нестрога аналогія у попередньому розслідуванні та при проведенні криміналістичної експертизи. Дедуктивні умовиводи. Істинність засновків та формальна правильність міркування – гарантії істинності висновку дедуктивного виводу. Принципи формалізації дедуктивного виводу. Виводи, що ґрунтуються на суб'єктно-предикатній структурі суджень. Безпосередні умовиводи з категоричних суджень: перетворення, обернення, протиставлення предикату, виводи за «логічним квадратом». Простий категоричний силізм. Склад силізму. Фігури та модуси силізму. Правильні (демонстративні) модуси. Відбір правильних модусів за допомогою колових схем. Принципи демонстративного виводу з двох простих суджень через визначення фігури та модусу силізму. Скорочений силізм (ентимема); відновлення силізму з ентимеми. Складні силізми (полісилізми) та складноскорочені силізми (сорити та епіхейреми). Виводи, що ґрунтуються на логічних зв'язках між судженнями. Основні різновиди виводів зі складних суджень та їх правильні (демонстративні) модуси. Система натурального виводу логіки висловлювань (СНВ ЛВ). Повнота і несуперечливість СНВ. Мова логіки висловлювань: алфавіт, визначення припустимих виразів, семантика логічних сполучників. Правила виводу. Правила рівносильної заміни. Рівносильності, що задають способи визначення істиннісного значення формул. Принципи побудови логічного виводу в СНВ (прямого та опосередкованого припущеннями). Можливості використання натурального числення висловлювань при розслідуванні кримінальних правопорушень. Умовивід та логічне слідування. Способи встановлення логічного слідування між наявними підставами та передбачуваним висновком.

Тема 6. Логічні основи теорії аргументації. Поняття про аргументацію. Дослідження процесу аргументації в теорії аргументації. Характерні риси аргументації. Види аргументації: емпірична та теоретична, дедуктивна та недедуктивна (правдоподібна), доказова та недоказова. Суперечка, її види, прийоми ведення. Логічна та юридична аргументація. Співвідношення логічних та гендерно-психологічних аспектів аргументації. Поняття доведення. Логічний сенс операції доведення. Особливості поняття доказування у кримінальній (цивільній) справі як нормативно регульованої діяльності. Структура логічного доведення: теза, аргументи (підстави),

демонстрація. Основні різновиди доведення: пряме та непряме. Способи встановлення демонстративності безпосереднього слідування тези з наявних аргументів. Непряме апагогічне (методом від протилежного) та непряме розділове (методом послідовного виключення) доведення; їх використання при обґрунтуванні слідчих версій. Співвідношення теоретичних та емпіричних методів обґрунтування у процесі розслідування судової справи. Загальна характеристика комбінованого багатоступінчастого доказування. Поняття спростування. Захист і спростування в логіці та юриспруденції: спільне і специфіка. Безпосередня та опосередкована критика тези. Встановлення хибності тези шляхом прямого та непрямого спростування. Критика аргументів і виявлення логічної неспроможності демонстрації. Правила доказового міркування. Правила по відношенню до тези й антитези (правила визначеності, несуперечливості та незмінності тези). Логічні помилки, пов'язані з порушеннями цих правил. Логічні правила та помилки, що відносяться до аргументів. Вимоги істинності, несуперечливості, достатності аргументів та автономності їх обґрунтування щодо тези, яка доводиться. Основне правило демонстрації. Типові помилки, які призводять до недемонстративності аргументації. Паралогізми і софізми. Логічні методи виявлення та усунення помилок та хитрощів у доведенні та спростуванні. Логічні парадокси: причини виникнення і способи уникнення парадоксальності аргументації. Місце логічної теорії аргументації в теорії доказів у кримінальному (цивільному) процесі.

Тема 7. Логіка побудови та перевірки версій. Гіпотеза і версія. Логічні характеристики гіпотетичного способу міркування. Роль гіпотез у науковому пізнанні. Версія як вид гіпотези. Версування як процес побудови і перевірки версій та його роль у розслідуванні кримінальних правопорушень. Особливості слідчих версій порівняно з науковими гіпотезами. Версія як система припущень про елементи можливої картини кримінального правопорушення. Структура версії. Критерії прийнятності версій. Оптимальні умови відхилення версій. Взаємний зв'язок істинності версії та її цінності з точки зору розслідування злочинного діяння. Основні етапи процесу версування: формування інформаційного базису, його аналіз та виведення версії, перевірка версії. Логічні характеристики інформаційного базису. Необхідність урахування принципів та законів логіки при побудові інформаційного базису. Логічний механізм побудови версії. Застосування логічних методів у процесі формування версії. Індуктивні методи встановлення причинних зв'язків. Часова залежність та причинно-наслідкова залежність явищ. Характеристика причини як філософської категорії. Неоднозначність логічної залежності між причиною та наслідком. Методи встановлення причинного зв'язку: метод подібності, метод відмінності, об'єднаний метод подібності та відмінності, метод супутніх змін, метод залишків; їх можливі комбінації, здійснювані з метою підвищення надійності виводу. Можливі застосування індуктивних методів для створення альбому типових версій та при побудові версій у процесі розслідуванні кримінальних правопорушень. Роль індуктивних методів у плануванні слідчого

експерименту. Фактори підвищення ступеню правдоподібності версій, що виводяться за допомогою індуктивних методів. Логічні засоби дослідження версій. Основні логічні процедури верифікації та фальсифікації версій. Поняття верифікації та фальсифікації висловлювань. Логічна спільність та особливості аргументації наукових гіпотез та юридичного доказування.

5. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

5.1. Методи навчання

Під час проведення навчальних занять можуть застосовуватися такі методи:

- словесні методи навчання;
- наочні методи навчання;
- практичні методи навчання;
- проблемно-пошукові методи навчання;
- активні методи навчання.

5.2. Порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання роботи здобувачів та здобувачок вищої освіти здійснюється відповідно до загальноуніверситетської системи оцінювання знань.

Система передбачає:

для денної форми навчання

	Поточний контроль		Підсумковий контроль
	Семінарські та практичні заняття	Самостійна робота	Залік
	40	20	40
Всього за навчальну дисципліну	100		

Для переводу оцінок у бали необхідно користуватися формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу}}{\text{кількість аудиторних занять за семестр за аудиторну роботу}} * 8 =$$

для заочної форми навчання

	Поточний контроль		Підсумковий контроль
	Семінарські та практичні заняття	Самостійна робота	Залік
	20	40	40
Всього за навчальну дисципліну	100		

Для переведу оцінок у бали необхідно користуватися формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу}}{\text{кількість аудиторних занять за семестр за аудиторну роботу}} * 4 =$$

При оцінюванні заліку на денній/заочній формі навчання застосовуються такі критерії:

- 36-40 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, надав/надала повну, вичерпну відповідь на поставлене запитання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти (або правильно відповів/відповіла на 90-100% тестових завдань). Максимальна кількість балів може бути знижена, якщо під час відповіді здобувач/здобувачка вищої освіти не зробив/зробила посилання на чинні нормативно-правові акти чи допустив/допустила незначні помилки.

- 28-35 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, надав/надала відповідь на питання але допустив/допустила помилки, що впливають на загальний висновок (або правильно відповів/відповіла на 70-89% тестових завдань);

- 20-27 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу чи допускає значні помилки, які приводять

до викривлення інформації (або правильно відповів/відповіла на 50-69% тестових завдань);

- 0-19 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти не може виконати завдання, не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання або робить принципові помилки, які викривлюють усе рішення (або правильно відповів/відповіла менше ніж на 50% тестових завдань).

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та подальшого його оцінювання на семінарському занятті слід врахувати певні рівні знань:

1. Теоретична відповідь

– оцінка «5» високий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, опрацювавши основну та додаткову літературу, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань у самостійній роботі;

– оцінка «4» добрий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний/здатна його аналізувати, але не має достатніх знань для формулювання висновків, поєднання теоретичних знань із практичними прикладами;

– оцінка «3» задовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу;

– оцінка «0» незадовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання.

2. Тест: правильне вирішення тесту оцінюється в 1 бал.

3. Задача: вважається вирішеною і оцінюється:

– оцінка «5» високий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти повністю правильно вирішив/вирішила задачу, надав/надала відповіді на всі поставлені в умовах питання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти;

– оцінка «4» добрий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти повністю правильно вирішив/вирішила задачу, надав/надала відповіді на всі поставлені в умовах питання, але не зробив посиланням на чинні нормативно-правові акти чи допустив незначні помилки;

– оцінка «3» задовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти надав/надала відповіді не на всі поставлені в умовах питання, чи не зробив посиланням на чинні нормативно-правові акти, чи допустив значні помилки;

– оцінка «0» незадовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти не правильно вирішив/вирішила задачу.

4. Реферативне повідомлення – оцінюється в 5 балів:

1 бал – належне оформлення реферативного повідомлення;

1 бал – глибока проробка теми (наявність достатньої кількості літературних джерел, наявність ґрунтовних висновків);

1 бал – теоретична обґрунтованість теми, визначення її актуальності, мети, завдань, чітко розроблений науковий апарат;

2 бали – грамотна і аргументована презентація реферату.

Кожну оцінку викладач/викладачка має аргументовано мотивувати.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок
82-89	Добре	B	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками
75-81		C	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вірно з певною кількістю суттєвих помилок
67-74	Задовільно	D	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані непогано, але зі значною кількістю недоліків
60-66		E	Кредит зараховано. Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям
35-59	Незадовільно	FX	Кредит не зараховано. Здобувачу/здобувачці вищої освіти надається можливість скласти оговорені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки
1-34		F	Кредит не зараховано. Здобувач/здобувачка вищої освіти повинні повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни (модуля)

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові

1. Логіка для юристів :навчальний посібник для підготовки до іспитів / упоряд. : І.В. Тетарчук, Т.Є. Дяків. Київ : ЦУЛ, 2022. 150 с.
2. Конверський А. Є. Сучасна логіка (класична та некласична). Київ : Центр учбової літератури, 2024. 296 с.
3. Логіка : навчальний посібник / С. В. Сторожук, І. М. Гоян, І. С. Матвієнко. Київ : Вадекс, 2020. 370 с.
4. Хоменко І. В. Логіка: теорія та практика. Київ : ЦУЛ, 2022. 400 с.

Додаткові

1. Гвоздік О. І. Логічний аспект планування та проведення допиту. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2023. № 1 (25). С. 28–37.

2. Гвоздік О. І. Логічні основи організації слідчого експерименту. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2022. № 1 (23). С. 13–19.

Інформаційні ресурси

1. Дистанційний курс з дисципліни.
2. Наукова бібліотека імені М. Максимовича.
<http://www.library.univ.kiev.ua/>
3. Наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія». <https://library.ukma.edu.ua/>
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.
<http://www.nbuv.gov.ua>
5. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого.
<https://nlu.org.ua>